

7.6.2022

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023-2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Diaarinumero VN/13663/2022

Taustaa

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023-2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027. Samassa yhteydessä lausuntokierroksella on luonnos valtioneuvoston asetukseksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia (989/2009, jäljempänä "AVI-laki") väliaikaisesti niin, että erälle vihreää siirtymää tukevia investointeja koskeville ympäristönsuojelulain (527/2014) ja vesilain (587/2011) mukaisille lupahakemuksille säädettäisiin väliaikainen menettelyllinen etusija vuosiksi 2023-2025. Vesilakiin ja ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan myös väliaikaisia säännöksiä siitä, että kyseisiä hankkeita koskevia valitusasioita käsiteltäisiin hallintotuomioistuimissa kiireellisinä vuosina 2023-2027.

Lausunto

Kemijoki Oy pitää kannatettavana ehdotuksen taustalla olevaa hallitusohjelman tavoitetta Suomen pyrkimyksestä ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Ehdotuksessa todetusti sähkön ja lämmön päästöttömyystavoitetta tukee muun muassa pyrkimys uusiutuvan sähköntuotannon, kuten tuulivoiman, osuuden kasvattamiseen Suomen energiantuotannossa. Kemijoki Oy toteaa, että säätökykyinen ja ennustettava vesivoima on edellytys sille, että sähköjärjestelmään voidaan integroida merkittävästi vaihtelevaa uusiutuvaa sähköntuotantoa. Vesivoiman toimintaedellytyksistä tulee tästä syystä huolehtia toimitus- ja huoltovarmuuden ylläpitämiseksi, mikä on todettu myös huhti-toukokuussa lausuntokierroksella olleessa ilmasto- ja energiastrategian luonnoksessa.

Nyt lausuttavana olevien AVI-lain muutosten mukaan menettelyllinen etusija annettaisiin hakijan pyynnöstä tietyille vihreän siirtymän investointeja edistäviin lupahakemuksiin. Tällaisia hankkeita olisivat mm. uusiutuvan energian hankkeet vesiympäristössä tai uusiutuvan energian tuotantolaitos. Kemijoki Oy pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että uusiutuvan energian

7.6.2022

lupamenettelyitä pyritään vauhdittamaan, sillä lupamenettelyiden pitkä kesto on merkittävä ongelma uusiutuvan energian hankkeiden toteuttamisessa. Kaiken uusiutuvan kotimaisen energiantuotannon käyttöönoton vauhdittamisen tulisi olla ensisijainen tavoite nykyisessä tilanteessa, jossa pyritään irtautumaan venäläisestä fossiilisesta energiasta nopeasti.

Menettelyllinen etusija annettaisiin ehdotuksen mukaan kuitenkin vain niille 2 momentissa luetelluille hankkeille, jotka ottavat huomioon ei merkittävää haittaa -periaatteen. Kemijoki Oy pitää rajausta lähtökohtaisesti tarpeettomana, koska hankkeiden oikeudelliset edellytykset tutkitaan lupakäsittelyiden osana.

Menettelyllinen etusija lupahakemuksen käsittelylle voitaisiin myöntää, jos hakemus selvityksineen olisi riittävä osoittamaan, ettei hankkeella aiheuteta merkittävää haittaa VNa:ssa luetelluille ympäristötavoitteille. Lakiluonnoksessa ei kuitenkaan selkeästi yksilöidä, mitä ei merkittävää haittaa -periaatteen noudattamisen arvioinnilla tarkoitetaan. Annettavan selvityksen osalta AVI-lain 2 b §:ssä annettaisiin valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkentavia säännöksiä annettavasta selvityksestä. Asetusehdotuksessa viitataan EU:n taksonomia-asetuksen mukaisiin ympäristötavoitteisiin ja perustelumuiotiossa viitataan taksonomia-asetuksen ei merkittävää haittaa -periaatetta koskevaan yleiseen sääntelyyn (17 artikla). VNa-luonnoksen liitteessä on listattu taksonomia-asetuksessa säädettyä vastaavasti yleisluontoisista arviointikriteereistä. Hallituksen esityksessä toisaalta todetaan, että RRF-rahoitushaussa käytettyjä selvityksiä voitaisiin käyttää, jos selvitys vastaisi AVI-lain 2 b §:n ja VNa:n 2 §:n sääntelyä. Vaikka myös EU:n RRF-asetuksessa viitataan taksonomia-asetuksen ei merkittävää haittaa -periaatteeseen, komissio on antanut RRF-asetuksen osalta erillisen ei merkittävää haittaa -periaatteen teknisen soveltamisohjeen, johon Suomenkin RRF-suunnitelmassa viitataan. Suomessa RRF-haussa on lisäksi noudatettu Syken ohjeistusta arvioinnista.

Lausuntokierroksella olevassa hallituksen esityksessä tai asetuksen perustelumuiotiossa ei tarkenneta hakijalta edellytettävää selvitystä enempää. Hallituksen esityksen ja asetusehdotuksen perusteella jää siten epäselväksi, mikä lähtökohtaisesti olisi ei merkittävää haittaa -periaatteen arvioinnissa noudatettava kriteeristö ja mikä selvityksen taso olisi riittävä. Mikäli arviointikriteeristö on epäselvä, ehdotetut säädökset eivät välttämättä nopeuta lupahakemusten käsittelyä lainkaan, jos selvitysten riittävyyden arviointiin joudutaan käyttämään viranomaisissa merkittävästi aikaa.

Yllä selostetusta johtuen Kemijoki Oy katsoo, että rajausta ei merkittävää haittaa -periaatetta noudattaviin hankkeisiin tulisi poistaa ehdotuksesta kokonaan. Vaarana on, että periaatteen soveltamisen arviointiin erillisenä käsittelyllisenä vaiheena menee niin paljon aikaa, että se tekee tyhjäksi ehdotuksen tavoitteen lupamenettelyiden ja valitusprosessien nopeuttamisesta. Esitetty menettely luo myös lisää hallinnollista taakkaa.

7.6.2022

Lisäksi Kemijoki Oy toteaa, että ei merkittävää haittaa -periaatteen soveltaminen saattaisi rajata soveltamisalan ulkopuolelle myös sellaisia oikeudelliset toteuttamiskriteerit täyttäviä hankkeita, jotka edistävät keskeisellä tavalla vihreää siirtymää ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.

Helsingissä 7.6.2022

Tuomas Timonen
toimitusjohtaja